

Опубліковано:

Почерніна Н.В. Індустріальні парки як інститут активізації інноваційної діяльності регіону // Актуальні проблеми розвитку галузевої економіки та логістики: матер. VI міжнарод. наук.-практ. конференції з міжнар. участю 25-26 жовтня 2018 р. / ред. кол.: О.В. Посилкіна, О.В. Літвінова, Я.Г. Онищенко. – Х.: Вид-во НФаУ, 2018. – 268 с. – С. 89-91 – 0,125 у.д.а.

Почерніна Н.В.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Індустріальні парки як інститут активізації інноваційної діяльності регіону

e-mail: nataliia.pochernina@tsatu.edu.ua

Сучасні реалії соціально-економічних трансформацій України висунули на порядок денний ряд стратегічних завдань, які в узагальненому вигляді знайшли своє відображення у переліку національних цілей сталого розвитку до 2030 року. Вони задають «такі орієнтири для досягнення, як здоров'я та добробут населення, що забезпечуватимуться інноваційним розвитком економіки, побудованому на сталому використанні природних ресурсів» [1, с. 9]. Серед 17 визначених цілей зазначена ціль 9 «Промисловість, інновації та інфраструктура». На наш погляд, саме цей стратегічний орієнтир актуалізує питання розгляду умов розвитку індустріальних парків України, які за своєю сутністю є інституціональним уособленням триєдиної задачі на рівні окремого регіону: залучення інвестицій – впровадження інновацій – розвиток інфраструктури.

Метою даного дослідження є аналіз практики функціонування індустріальних парків в Україні та визначення перспектив їх використання задля забезпечення сталого розвитку регіону.

В Законі України «Про індустріальні парки» наведено наступне визначення: «індустріальний (промисловий) парк - визначена ініціатором створення індустріального парку відповідно до містобудівної документації облаштована відповідною інфраструктурою територія, у межах якої учасники індустріального парку можуть здійснювати господарську діяльність у сфері переробної промисловості, а також науково-дослідну діяльність, діяльність у сфері інформації і телекомунікацій на умовах, визначених цим Законом та договором про здійснення господарської діяльності у межах індустріального парку» [2].

За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України станом на 31.08.2018 року в країні було створено 46 індустріальних парків, з яких 30 внесено до державного реєстру індустріальних парків та 16 до реєстру не входили. В регіональному розрізі індустріальні парки розподілені наступним чином: найбільша їх кількість представлена у Київській області (5 у реєстрі та 2 поза реєстром) та Львівській області (5 у реєстрі та 1 поза реєстром). По чотири парки мають Донецька та Сумська область (2 у реєстрі та 2 поза реєстром). Три парки є у Дніпропетровській області (2 у реєстрі та 1 поза реєстром). Два зареєстровані парки мають Вінницька та Полтавська області; Івано-Франківська область має по одному парку у реєстрі та поза реєстром. Такі регіони як Волинська, Закарпатська, Кіровоградська, Одеська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька області та м. Київ мають по одному зареєстрованому індустріальному парку. По одному парку поза реєстром мають Запорізька, Миколаївська, Рівненська, Тернопільська, Харківська і Чернігівська області. Не має індустріальних парків на території Луганської та Херсонської області [3].

Динаміка створення індустріальних парків свідчить про наростаючу активність. Серед 46 теперішніх парків були сформовані у період 2000-2010 років лише 4, інші ж 42 створені у період 2011-2018, з них 9 у 2017 році (7 у реєстрі та 2 поза реєстром) та 7 у 2018 році (3 у реєстрі та 4 поза реєстром). Із 30 зареєстрованих парків розраховані на строк служби у 50

років п'ять індустріальних парки, на строк 49 років – 4 парки, на строк 40 років – 3 парки, на строк 39 років – 1 парк та на строк 30 років (мінімальний строк використання земельної ділянки індустріальним парком відповідно до чинного законодавства) – 17 парків. За площею зайнятої земельної ділянки чисельність зареєстрованих парків розподілилась наступним чином: 23 індустріальні парки обіймають площу до 50 га, 4 парки займають територію від 51 до 100 га та 3 парки мають площу більше 100 га. Найменшою земельною ділянкою (15 га) користується індустріальний парк «Фастіндастрі» у м. Фастів Київської області, найбільшою (250 га) – індустріальний парк «Павлоград» у Павлоградському районі Дніпропетровської області [3].

Практика створення та діяльності індустріальних парків в Україні пов'язана з рядом проблем, розв'язання яких вимагає консолідованих зусиль центральних органів державного управління, місцевої влади та бізнес-структур. З точки зору необхідності створення умов для реалізації стратегії сталого розвитку регіону ми вважаємо за доцільне зосередити увагу на наступному:

1. За своїм змістом індустріальні парки зорієнтовані на розвиток переробної промисловості. Отже, їх наявність в регіоні мала б свідчити про відхід від практики продажу сировинних товарів на користь збільшення обсягів реалізації товарів з вищою доданою вартістю. Однак, окремі створені індустріальні парки основним видом діяльності при реєстрації декларують оптову торгівлю зерном, необробленим тютюном, насінням тощо. Отже, державним органам влади слід посилити регуляторні функції в плані забезпечення ініціатором створення індустріального парку реалізації його головного призначення. Інструментом контролю у даному випадку може виступати рішення про включення індустріального парку до Реєстру індустріальних парків, а також конкретизація вимог щодо складання бізнес-плану розвитку індустріального парку для учасників конкурсу з вибору керуючої компанії.

2. Певні диспропорції у розміщенні індустріальних парків по території України актуалізують питання про необхідність поширення досвіду їх функціонування, а також потребу в інформаційно-консультаційній та освітньо-правовій підтримці з боку центральної влади. На нашу думку, відсутність індустріальних парків в таких регіонах як Запорізька та Херсонська області, де питання переробки аграрної продукції вкрай важливе, є досить наочним прикладом інертного розвитку даного процесу.

3. Створення індустріального парку на території регіону має орієнтувати учасників не на отримання фінансових преференцій, зокрема податкових, а на можливості розвитку власного бізнесу за рахунок використання об'єктів інфраструктури, освітньо-наукового та інформаційно-технологічного потенціалу. Фінансові преференції учасникам індустріального парку, безперечно, необхідні, але приваблювати учасників мають інфраструктурні послуги, які сприятимуть зменшенню логістичних, маркетингових та інших витрат, пов'язаних з виробництвом та реалізацією продукції переробки. Така стратегія забезпечить «тривале життя» індустріального парку, сприятиме розвитку малого та середнього бізнесу в регіоні.

4. При розробці концепції індустріального парку слід вимагати від ініціатора його створення деталізації власних зобов'язань щодо підтримки умов життєдіяльності, охорони навколишнього середовища. У той же час, на рівні місцевої влади доцільно виокремити заохочуючі заходи для учасників індустріального парку у випадку їх діяльності по вирішенню важливих соціально-економічних завдань для регіону. Тобто, структура концепції індустріального парку має бути доповнена блоком завдань щодо сталого розвитку.

5. Для реалізації науково-технічного потенціалу індустріальних парків регіональній владі слід активніше залучати до їх роботи науково-дослідні центри, вищі навчальні заклади, а також міжнародні організації з досвідом відповідної роботи.

Література:

1. Цілі сталого розвитку: Україна. Національна доповідь 2017 / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. [Електронний ресурс] – Джерело доступу:

<http://un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/4203-2017-natsionalna-dopovid-tsili-staloho-rozvytku-ukraina-iaka-vyznachaie-bazovi-pokaznyky-dlia-dosiahnennia-tsilei-staloho-rozvytku-tssr>. Дата звернення: 17.09.2018

2. Закон України «Про індустриальні парки» [Електронний ресурс] – Джерело доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17/print> Дата звернення: 17.09.2018

3. Інформація з сайту Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] – Джерело доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=6463d3ba-aa13-4e54-8db9-0f36642c43d9&tag=IndustrialniParkiVUkraini>. Дата звернення: 17.09.2018